

3.12.2010

Dnro 4092/4/09

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

POTILAAN OIKEUS HYVÄÄN HOITOO

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 28.10.2009 päivätyssä kirjeessään Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän menettelyä varvasleikkauksen epäonnistumisessa.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan kantelijan oikean jalan II-varpaan oikaisuleikkaus tehtiin 7.11.2007 Raahen sairaalassa. Leikkauksen suoritti ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri. Leikkauksen jälkeen kantelijan varvas tulehtui, minkä vuoksi hänelle aloitettiin antibioottihoido. Tulehdus parani antibioottihoidolla 14.3.2008 mennessä, jolloin suoritetussa tutkimuksessa voitiin kuitenkin havaita, että varvas oli huomattavasti paksuuntunut. Varvas oli myös hiukan koukussa ja sen liikkuvuus oli huono erityisesti varpaan tyvinivelessä, minkä vuoksi koko varvas oli muita varpaita enemmän koholla.

3.2

Leikkauksen asianmukaisuus

Oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on perustuslain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Kansanterveyslain (66/1972) 5 §:n mukaan kunnan on pidettävä huolta kansanterveystyöstä sen mukaan kuin kansanterveyslaissa tai muutoin säädetään tai määrätään. Kunnat voivat yhdessä huolehtia kansanterveystyöstä perustamalla tätä tehtävää varten kuntayhtymän.

Kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kunnan tulee kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä järjestää kunnan asukkaiden sairaanhoito, johon luetaan lääkärin suorittama tutkimus ja hänen antamansa tai valvomansa hoito ja lääkinnällisen kuntoutus. Lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen (1015/1991) 4 §:n mukaan lääkinnälliseen kun-

toutukseen kuuluvia apuvälineitä ovat lääkinnällisen perustein todetun toimintavajavuuden korjaamiseen tarkoitetut välineet, laitteet tai vastaavat, joita vajaakuntoinen henkilö tarvitsee selviytyäkseen päivittäisissä toiminnoissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 7 kohdan mukaan apuvälineet, niiden sovitus, tarpeellinen uusiminen ja huolto ovat maksuttomia terveydenhuollon palveluita.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. Potilaan yksilölliset tarpeet on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon hänen hoidossaan ja kohtelussaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994, ammattihenkilölaki) 15 §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnan päämääränä on terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen sekä sairaiden parantaminen ja heidän kärsimystensä lievittäminen. Terveydenhuollon ammattihenkilön on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen on pyrittävä jatkuvasti täydentämään. Ammattitoiminnassaan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee tasapuolisesti ottaa huomioon ammattitoiminnasta potilaalle koitua hyöty ja sen mahdolliset haitat. Terveydenhuollon ammattihenkilöllä on velvollisuus ottaa huomioon, mitä potilaan oikeuksista säädetään. Terveydenhuollon ammattihenkilön tulee aina antaa kiireellisen hoidon tarpeessa olevalle apua.

Ammattihenkilölain 22 §:n mukaan laillistettu lääkäri päättää potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja siihen liittyvästä hoidosta.

Lääketieteelliset asiantuntijalausunnat

LKT, lastenortopedian ja traumatologian dosentti toteaa asiantuntijalausunnossaan, että kantelijalle 7.11.2007 suoritettu oikean jalan II-varpaan oikaisuleikkaus oli lääketieteellisesti perusteltu. Dosentti katsoo, että pelkkä konservatiivinen tukipohjallishoito tai II-varvasta suorana pitävä silikonituki ei olisi ollut enää riittävä toimenpide, koska kantelijan oikean jalan II-varvas oli suhteellisesti pidempi kuin I-varvas.

Dosentti pitää leikkauksen teknisessä suorituksessa puutteena sitä, että leikkauksessa olisi voinut poistaa luuta tapahtunutta laajemmin, jolloin varpaan oikeenemisen mahdollisuus olisi hänen mukaansa ollut parempi. Dosentin asiantuntijalausunnon mukaan paranemista pitkitti leikattuun varpaaseen leikkauksen jälkeen kehittynyt infektio. Dosentti katsoo olevan mahdollista, että infektio on osaltaan edesauttanut varpaan tyvinivelen jäykistymistä kohoasentoon ja koko varpaan jäämistä enemmän koholle kuin muut varpaat.

Potilasasiakirjoista ilmenee, että kantelijalle ei määrätty ennaltaehkäisevää antibioottihoitoa ennen hänelle suoritettua leikkausta. Dosentin mukaan ennaltaehkäisevä antibioottihoito olisi ollut perusteltua ottaen huomioon kantelijan ylipaino, hänellä aiemmin ollut jalan sieni-infektio ja se, että kantelijalle valittiin hoidoksi menetelmä, jossa ihon läpäisevä metallipiikki jätettiin luuhun.

Valvira yhtyy pysyvän asiantuntijansa, dosentin lausuntoon.

Kannanotto

Minulla ei ole syytä kyseenalaistaa näitä lääketieteellisissä asiantuntijalausunnoissa esitettyjä perusteltuja käsityksiä.

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen ja lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen perusteella käsitykseni on, että kantelijan oikeus perustuslaissa turvattuihin riittäviin terveystalveluihin ja potilaslaissa säädettyyn laadultaan hyvään hoitoon ei toteutunut, koska kantelijalle ei määrätty ennaltaehkäisevää antibioottihoitoa ennen hänelle tehtyä leikkausta eikä leikkauksessa poistettu luuta tapahtunutta laajemmin, jolloin varpaan oikenemisen mahdollisuus olisi ollut parempi.

Kantelukirjoituksen mukaan leikkaus epäonnistui siten, että leikattu varvas jäi paksuksi ja pysyasentoon. Leikkauksesta jäänyt vaiva on kantelijan mukaan elinikäinen. Hän toteaa, että hän ei voi hankkia jalkineita tavallisesta kenkäkaupasta.

Totean, että lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä ovat muun muassa ortopediset jalkineet. Kantelija voi kääntyä Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän puoleen selvittääkseen, onko hänellä sellainen toimintavajaus, että siitä aiheutuva ortopedisten jalkineiden hankinta tai hankintakustannusten korvaaminen kuuluu kuntayhtymän järjestämisvelvollisuuden piiriin.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsitykset menettelyn virheellisyydestä ortopedian ja traumatologian erikoislääkäriin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.